

บทที่ 3

ข้อผูกพันของประเทศต่างๆ ในตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพและวิชาชีพของคนต่างด้าว

เมื่อได้พิจารณาถึงขอบเขตและพันธกรณีสำคัญของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการในบทที่สองแล้ว จะพบว่า การเปิดตลาดเสรีนั้นรัฐจะต้องทำตามในหลักการเข้าสู่ตลาดและการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติ โดยจะต้องค่อยๆ ลดข้อจำกัดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการ प्रतिบัติในสาขาบริการต่างๆ ที่ตนได้เสนอขอผูกพันไว้ โดยอาศัยกระบวนการเจรจาต่อรองภายใต้หลักการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับ ปัญหาที่น่าพิจารณาก็คือ รัฐภาคีแต่ละรัฐนั้นได้เปิดตลาดให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบอาชีพหรือวิชาชีพในรัฐของตนได้มากน้อยเพียงใด หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือรัฐแต่ละรัฐได้วางข้อจำกัดในการเปิดเสรีว่าด้วยการค้าบริการไว้อย่างไรบ้าง การที่ต้องพิจารณาปัญหานี้ประกอบไปด้วยก็เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายภายในของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน กล่าวคือหากประเทศส่วนใหญ่ยังมิได้เปิดเสรีให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานกันมากนัก หรือยังมีข้อจำกัดในการเปิดเสรีการค้าบริการในรูปแบบที่ 4 คือ Presence of Natural Persons อยู่มาก แรงกดดันที่จะทำให้ประเทศไทยจำต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อเปิดเสรีก็น้อยลงไป เพราะต่างก็ไม่ยอมเปิดตลาดกัน จึงยังไม่จำเป็นนักที่จะต้องรีบแก้ไขกฎหมายเพื่อเปิดเสรีให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบอาชีพหรือวิชาชีพในประเทศไทย ในขณะที่เดียวกันการศึกษาถึงข้อจำกัดต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเปิดเสรีของต่างประเทศนั้น เป็นการทำให้ทราบถึงท่าทีของประเทศไทย ต่อการเปิดเสรีแรงงานต่างด้าวว่าประเทศต่างๆ เหล่านี้มีระดับของการเปิดเสรีมากน้อยเพียงใด จึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนนโยบายในการส่งออกแรงงานไปยังต่างประเทศด้วย

ปัญหาว่าแต่ละรัฐได้วางข้อจำกัดในการเปิดเสรีการค้าบริการอย่างไรนี้ ต้องพิจารณาจากตารางแสดงข้อผูกพันที่รัฐภาคีแต่ละรัฐได้ยื่นไว้ต่อ WTO การแสดงข้อผูกพันนี้ หากพิจารณาในทางกฎหมายภายในแล้ว ก็เปรียบเสมือนกับการให้คำมั่นนั่นเอง ในการสร้างตารางแสดงข้อผูกพัน (Schedule of Commitment) ของแต่ละรัฐนั้น จะมี Mode of Supply หรือ Mode of Delivery อยู่ด้วยกัน 4 ประเภท คือ Cross border supply, Consumption abroad, Commercial Presence, Presence of Natural Persons จะเห็นได้ว่า Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Person เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องแรงงานต่างชาติ ดังนั้น การศึกษาข้อผูกพันเฉพาะ (Specific Commitments) ของประเทศต่างๆ นั้น จึงศึกษาเฉพาะแต่ข้อผูกพันเฉพาะสำหรับการค้าบริการในรูปแบบที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ซึ่งเกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวเท่านั้น ทั้งนี้จะแบ่งการนำข้อผูกพันออกเป็น 3 กลุ่มประเทศใหญ่ๆ คือ 1.กลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา, ประชาคมยุโรป, ญี่ปุ่น,

แคนาดา, ออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์ 2. กลุ่มประเทศอาเซียน 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย, อินโดนีเซีย, มาเลเซีย, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, บรูไน 3. กลุ่มประเทศอื่น ได้แก่ จีน, เกาหลีใต้, อาร์เจนตินา, อินเดีย, บราซิล

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นเกี่ยวกับข้อผูกพันของประเทศต่างๆ ผู้เขียนขออธิบายตารางแสดงข้อผูกพันว่าจะมีการแสดง Mode of Supply ที่ 4 โดยใช้หมายเลข 1) แสดงถึง Cross border supply, หมายเลข 2) แสดงถึง Consumption abroad, หมายเลข 3) แสดงถึง Commercial Presence และ หมายเลข 4) แสดงถึง Presence of Natural Persons

ตารางแสดงข้อผูกพันนั้นจะมีอยู่ 4 ช่อง ช่องแรกเป็น Sector หรือ Subsector, ช่องที่ 2 แสดงข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (Limitation on Market Access) ช่องที่ 3 แสดงข้อจำกัดของการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitation on National Treatment) และช่องสุดท้ายเป็นเรื่องข้อผูกพันเพิ่มเติม (Additional Commitment) ซึ่งมีไว้สำหรับกรณีที่ประเทศเจ้าของตารางนั้นต้องการจะกำหนดข้อผูกพันในประเด็นอื่นๆ ไว้

ในการนำเสนอข้อผูกพันเฉพาะนี้ จะนำมาแสดงแต่เพียง Mode of Supply ที่ 4 เท่านั้น และประเทศต่างๆ จะทำ Horizontal commitments หรือข้อผูกพันแนวนอนเอาไว้เป็นข้อผูกพันที่ใช้กับทุก Sector หรือ Subsector ของสาขาบริการ ส่วนที่แต่ละ Sector หรือ Subsector ใด มีลักษณะในการเปิดตลาดที่แตกต่างกันออกไป ก็จะมีระบุเฉพาะเอาไว้ในสาขาบริการแต่ละสาขา ในการเสนอบทรวางแสดงข้อผูกพันจะนำเสนอตามกลุ่มประเทศตามลำดับดังนี้

3.1 ข้อผูกพันเกี่ยวกับ Mode of supply ที่ 4 ของประเทศในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว

- 3.1.1 ข้อผูกพันของประเทศสหรัฐอเมริกา
- 3.1.2 ข้อผูกพันของประเทศเยอรมนี
- 3.1.3 ข้อผูกพันของประเทศญี่ปุ่น
- 3.1.4 ข้อผูกพันของประเทศแคนาดา
- 3.1.5 ข้อผูกพันของประเทศออสเตรเลีย
- 3.1.6 ข้อผูกพันของประเทศนิวซีแลนด์

3.2 ข้อผูกพันเกี่ยวกับ Mode of supply ที่ 4 ของประเทศในกลุ่มประเทศในอาเซียน

- 3.2.1 ข้อผูกพันของประเทศไทย
- 3.2.2 ข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซีย
- 3.2.3 ข้อผูกพันของประเทศมาเลเซีย
- 3.2.4 ข้อผูกพันของประเทศฟิลิปปินส์

- 3.2.5 ข้อมูลพันธของประเทศสิงคโปร์
- 3.2.6 ข้อมูลพันธของประเทศบรูไน
- 3.3 ข้อมูลพันธเกี่ยวกับ Mode of supply ที่ 4 ของประเทศในกลุ่มประเทศอื่นๆ
 - 3.3.1 ข้อมูลพันธของประเทศจีน
 - 3.3.2 ข้อมูลพันธของประเทศอินเดีย
 - 3.3.3 ข้อมูลพันธของประเทศบราซิล
 - 3.3.4 ข้อมูลพันธของประเทศเกาหลีใต้
 - 3.3.5 ข้อมูลพันธของประเทศอาร์เจนติน่า

3.1 ข้อผูกพันเกี่ยวกับ Mode of supply ที่ 4 ของประเทศในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว

3.1.1 ข้อผูกพันของประเทศสหรัฐอเมริกา

การทำข้อผูกพันเฉพาะของสหรัฐอเมริกาจะทำแบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน ที่ใช้กับทุกสาขาบริการ และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้เสนอข้อผูกพันเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับอยู่ด้วยกัน 11 สาขา ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านการศึกษา สาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาบริการเกี่ยวกับสุขภาพและสังคม สาขาท่องเที่ยว สาขานันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา สาขาการขนส่ง

ถ้าพิจารณาจากตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) ใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons สหรัฐอเมริกาไม่ขอผูกพัน (Unbound เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด และการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติของแรงงานต่างด้าว หมายความว่า คนต่างด้าวที่เป็นบุคคลธรรมดาจะเข้ามาค้าบริการในรูปแบบที่ 4 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าจะเข้ามาทำงานหรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพในสหรัฐอเมริกาไม่ได้ ยกเว้นสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทที่เข้ามาชั่วคราว ซึ่งได้แก่ 1. พนักงานขายบริการ (Services Salespersons) ซึ่งก็คือบุคคลที่ไม่ได้พำนักอยู่ในสหรัฐอเมริกา และเป็นลูกจ้างของบริษัทนอกสหรัฐอเมริกาเข้ามาในสหรัฐอเมริกาเพื่อทำหน้าที่เจรจาทำสัญญาขายบริการ โดยตัวเองมิได้เป็นผู้ให้บริการเองและไม่ได้รับค่าตอบแทนจากแหล่งเงินที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาด้วย 2. ลูกจ้างในระดับผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญ ที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาให้บริการภายในสหรัฐอเมริกา (Intra Cooperate Transferee) 3. ผู้ประกอบวิชาชีพ นายแบบหรือนางแบบ และอาชีพหรือวิชาชีพพิเศษ แต่กระนั้นก็ตาม สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษก็ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคนต่างด้าวอยู่เพิ่มเติมนั่นเอง ดังจะเห็นได้จากบุคคลที่ได้รับการยกเว้นให้สามารถเข้ามาทำงานภายในสหรัฐอเมริกาทั้ง 3 ประเภท และผู้ว่าจ้างให้เข้ามาทำงานนั้น จะต้องถือปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการจ้างงาน (Labour Condition Application Requirements) ซึ่งข้อกำหนดเหล่านี้ก็ล้วนแต่จะมุ่งคุ้มครองแรงงานชาวสหรัฐอเมริกา เช่น ใน ข้อ a) ได้กำหนดให้ค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับการจ่ายให้ลูกจ้างต่างชาตินี้ จะต้องมากกว่าค่าจ้างที่จ่ายให้กับบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมือนกันหรือมีความชำนาญอย่างเดียวกันที่อยู่ในสถานที่ทำงานนั้น หรือใน ข้อ d) ได้กำหนดให้นายจ้างจะต้องไม่ให้คนงานในสาขาอาชีพนั้นออกหรือย้ายออกภายใน 6 เดือนแรก และจะต้องไม่ให้คนงานชาติอเมริกันออก

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศสหรัฐอเมริกาในภาคผนวก

หรือย้ายออกภายใน 90 วัน นับแต่มีการขอเข้ามาทำงานหรือนับแต่มีการขอวีซ่าเพื่อเข้ามาทำงานดังกล่าว

นอกจากนี้ข้อจำกัดอีกอย่างหนึ่งที่บุคคลต่างๆ ที่เข้าข้อยกเว้นและสามารถเข้ามาทำงานในสหรัฐอเมริกาได้นั้น ก็คือเรื่องของระยะเวลาในการพำนักอาศัยอยู่ในประเทศ บุคคลแต่ละประเภทที่ได้รับการยกเว้นเหล่านี้จะสามารถทำงานในสหรัฐอเมริกาได้ในระยะเวลาที่กำหนดไว้แตกต่างกันไป สำหรับกรณีของพนักงานขายบริการ (Service Salespersons) สามารถพำนักอยู่ชั่วคราวได้ไม่เกิน 90 วัน นั้นหมายความว่าพนักงานขายบริการนั้น จะสามารถเข้ามาแล้วทำงานในหน้าที่ของตนได้ภายในเวลาไม่เกิน 90 วันนับแต่วันเข้ามาในสหรัฐอเมริกา ส่วนกรณีของลูกจ้างระดับบริหารที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัทเพื่อมาทำหน้าที่ในสหรัฐอเมริกา ก็สามารถอยู่ในสหรัฐอเมริกาได้ภายในระยะเวลา 3 ปี และอาจขยายระยะเวลาต่อไปอีกได้ 2 ปี รวมกันแล้วไม่เกิน 5 ปี และกรณีสุดท้ายคือกรณีของนายแบบ นางแบบ หรือผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษ จะสามารถเข้ามาและพำนักอาศัยชั่วคราวได้ไม่เกิน 3 ปี

สำหรับลูกจ้างระดับบริหารที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัทนั้นเข้ามาในสหรัฐอเมริกาเพื่อทำหน้าที่ในตำแหน่งของตน และเข้ามาเพื่อจัดตั้งองค์กรธุรกิจนั้น องค์กรนั้นจะต้องจัดตั้งให้สำเร็จและสามารถเปิดกิจการได้ภายใน 1 ปี นับจากบุคคลนี้เข้ามาในสหรัฐอเมริกา

จะเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกายังคงวางข้อจำกัดของการเข้าสู่ตลาด และข้อจำกัดของการประกอบกิจการของคนชาติอยู่ แสดงให้เห็นว่าในตารางแนวนอน (Horizontal Commitment) ที่ใช้บังคับกับบริการทุกสาขา ไม่ได้เปิดกว้างสำหรับแรงงานต่างชาติแต่อย่างใด

ถ้ามาพิจารณาสาขาบริการย่อยทั้ง 11 สาขา Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ถึงแม้ว่าสหรัฐได้ยื่นขอเปิดตลาดในสาขาบริการมากถึง 11 สาขา ก็ตาม(กล่าวคือมีทุกสาขายกเว้นสาขาบริการอื่นๆ) แต่สาขาบริการส่วนใหญ่จะใช้ข้อผูกพันเดียวกับข้อผูกพันแนวนอนกล่าวคือไม่ขอผูกพัน ยกเว้นสำหรับบุคคลบางประเภท ในบางสาขาจะเพิ่มข้อกำหนดเรื่องต้องเป็นพลเมืองอเมริกันด้วยจึงจะทำงานได้ เช่นสาขาบริการเกี่ยวกับIntegrated engineer เป็นต้น หรือในกรณีสาขาบริการวิชาชีพกฎหมาย จะเห็นได้ว่า คนต่างด้าวอาจจะทำได้ แต่ก็อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่จำกัด ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็จะเป็นเรื่องซึ่งวิชาชีพด้านนั้นๆ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถจากคนต่างด้าว เช่น ถ้าเป็นเรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศหรือของประเทศที่สาม ที่ปรึกษากฎหมายต่างชาติก็สามารถที่ให้คำปรึกษาได้ ถ้าทนายความท้องถิ่นเห็นสมควรที่จะต้องปรึกษา หรือแม้แต่การเข้าร่วมกับนักกฎหมายท้องถิ่น ก็สามารถทำได้ กล่าวโดยสรุป การเปิดตลาดแรงงานให้แก่คนต่างชาติยังมีข้อจำกัด จะเปิดก็เฉพาะ

แรงงานซึ่งมลรัฐต่างๆ มีความต้องการเป็นพิเศษเท่านั้นเอง ส่วนในสาขาบริการวิชาชีพอื่นๆ เช่น บัญชี สถาปัตยกรรม โฆษณา หรือการให้บริการทางคอมพิวเตอร์และบริการที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่แล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกาจะไม่ผูกพัน

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อผูกพันต่างๆ เกี่ยวกับการค้าบริการ ใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ของสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน หรือตารางแสดงข้อผูกพันสาขาแล้ว จะเห็นได้ว่าอเมริกาจะไม่ยอมเข้าผูกพัน ก็หมายความว่า แรงงานต่างด้าว ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดภายในของสหรัฐอเมริกาได้โดยเสรี

3.1.2 ข้อผูกพันของประชาคมยุโรป^๑

การทำข้อผูกพันเฉพาะสำหรับกลุ่มประชาคมยุโรปนั้น กลุ่มประเทศประชาคมยุโรปได้จัดทำตารางแสดงข้อผูกพันอยู่ 2 ลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) ซึ่งประชาคมยุโรปได้เสนอข้อผูกพันในสาขาบริการทั้ง 12 สาขา สำหรับสาขาบริการทั้ง 12 สาขานั้นก็ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านการศึกษา สาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาบริการเกี่ยวกับสุขภาพและสังคม สาขาท่องเที่ยว สาขานันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา สาขาการขนส่ง สาขาอื่นๆ

ในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอนของประชาคมยุโรปในส่วนที่เกี่ยวกับการค้าบริการใน Mode ที่ 4 ประชาคมยุโรปได้กำหนดในเรื่องการเข้าสู่ตลาดนั้นว่าตนไม่ขอผูกพัน ยกเว้นแต่เพียงบุคคลบางประเภท ได้แก่ 1. บุคคลธรรมดาที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัท (intra-corporate transferees) 2. ผู้แทนของผู้ให้บริการที่ต้องการเข้ามาชั่วคราวเพื่อเข้ามาเจรจาการขายบริการ (เหมือน Service Salesperson ของสหรัฐอเมริกา) 3. บุคคลธรรมดาที่เข้ามาโดยมีหน้าที่ในการจัดตั้ง commercial presence ในดินแดนของประชาคมยุโรป บุคคลในแต่ละประเภทที่ได้รับการยกเว้นให้สามารถเข้ามาทำหน้าที่ของตนในดินแดนของประชาคมยุโรปนั้นก็จะพำนักอาศัยอยู่ได้ในระยะเวลาที่แตกต่างกันขึ้นกับกฎหมายภายในของรัฐสมาชิกประชาคม ตัวอย่างเช่นในกรณีของประเทศฟินแลนด์ การเข้ามาพำนักอาศัยชั่วคราวของผู้แทนของผู้ให้บริการที่เข้ามาเพื่อเจรจาการขายบริการ (Business Visitor) จะสามารถพำนักอาศัยอยู่ได้ไม่เกิน 90 วัน เป็นต้น

ส่วนตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา ประชาคมยุโรปได้ยื่นข้อผูกพันไว้ทั้งหมด 12 สาขา แต่ส่วนใหญ่แล้วข้อผูกพันที่ใช้บังคับกับสาขาบริการแต่ละสาขานั้นก็จะไม่ผูกพันเช่นเดียวกัน สาขาบริการที่สำคัญๆ ก็ยังสงวนไว้สำหรับคนชาติ เช่น ในประเทศฝรั่งเศส การให้คำแนะนำทางกฎหมายและการร่างเอกสารทางกฎหมายที่สำคัญ ก็ยังเป็นอาชีพสงวนไว้สำหรับคนชาติฝรั่งเศสเท่านั้น หรือในประเทศออสเตรเลีย ที่ปรึกษากฎหมายต่างประเทศจะต้องเป็นสมาชิกของสมาคมเนติบัณฑิต ในบางเรื่อง เช่น บริการวิศวกรรม ที่ยังต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขเรื่องสัญชาติ เป็นต้น โดยสรุปแล้ว Mode of Supply ที่ 4 ที่ปรากฏในสาขาบริการต่างๆ ยังมีข้อจำกัดอยู่มากเช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา

^๑ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประชาคมยุโรปในภาคผนวก

3.1.3 ข้อผูกพันของประเทศญี่ปุ่น

สำหรับข้อผูกพันของประเทศญี่ปุ่น ในตารางแสดงข้อผูกพันของประเทศญี่ปุ่นได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท เช่นเดียวกับประเทศอื่น คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment)

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน ซึ่งใช้บังคับกับทุกสาขาบริการใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ในเรื่องข้อจำกัดของการเข้าสู่ตลาด และข้อจำกัดของการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ประเทศญี่ปุ่นไม่ผูกพัน เว้นแต่มาตรการเกี่ยวกับการเข้ามาและอาศัยอยู่ชั่วคราวของบุคคลธรรมดาที่รับจ้างนิติบุคคลของประเทศอื่นที่ไม่ใช่ญี่ปุ่น ตามรายละเอียดที่ระบุไว้ในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน

ในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอนของประเทศญี่ปุ่นในส่วนที่เกี่ยวกับการค้าบริการ ใน Mode ที่ 4 ประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดในช่องข้อจำกัดของการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติอยู่ ไว้ว่าตนไม่ขอผูกพัน ยกเว้นมาตรการเกี่ยวกับการเข้ามาและอาศัยอยู่ชั่วคราวของบุคคลธรรมดา 3 ประเภท ได้แก่ 1. บุคคลธรรมดาที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัท (intra corporate transferees) ที่เข้ามาทำงานในสายงานบริหาร 2. บุคคลธรรมดาที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัท ที่เข้ามาทำงานในสายงานวิชาชีพกฎหมาย บัญชี ภาษี 3. ผู้แทนที่เข้ามาเพื่อทำหน้าที่ทำสัญญาให้บริการ (Service salesperson) หรือผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่จัดตั้ง commercial presence ในญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามสิ่งที่กำหนดไว้ในข้อผูกพันแนวนอนเป็นเพียงข้อยกเว้นเท่านั้น คนต่างด้าวที่เข้ามาในตลาดแรงงานญี่ปุ่นจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง นอกจากนี้ยังมีการควบคุมเกี่ยวกับค่าตอบแทนที่มาจากแหล่งเงินของประเทศญี่ปุ่นหรือไม่ ตลอดจนกำหนดคุณสมบัติของประเภทของบุคคลธรรมดาที่ได้รับการยกเว้นให้สามารถเข้ามาทำน้าอาศัยในดินแดนญี่ปุ่นได้ด้วย เช่น การกำหนดให้บุคคลบางประเภทที่ได้รับการยกเว้นนั้น จะต้องรับจ้างบริษัทมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือในกรณีของบุคคลที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัทเพื่อมาทำงานในสายงานวิชาชีพนั้น ญี่ปุ่นได้กำหนดให้ผู้ที่จะเข้ามาทำงานในลักษณะเหล่านั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดภายใต้กฎหมายญี่ปุ่น เช่น การให้บริการทางกฎหมาย ผู้ที่เข้ามาทำงานในลักษณะนี้ จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็น Bengoshi ภายใต้กฎหมายญี่ปุ่น

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศญี่ปุ่นในภาคผนวก

สำหรับการทำนักอาศัยชั่วคราวของบุคคลประเภทต่างๆ นั้น ประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดระยะเวลาให้บุคคลแต่ละประเภทสามารถทำนักอาศัยได้ในระยะเวลาที่แตกต่างกันไป เช่น การเข้ามาทำงานของผู้ถูกโอนย้ายภายในบริษัทเพื่อมาทำงานในสายงานบริหาร หรือเพื่อมาทำงานในสายงานวิชาชีพ บุคคลเหล่านี้จะต้องย้ายเข้ามาอยู่ในญี่ปุ่นภายในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี ส่วนกรณีของผู้ที่เข้ามาเพื่อทำหน้าที่ทำสัญญาให้บริการ (Service Salesperson) จะอยู่ได้ภายใน 90 วัน

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันรายสาขา (Sectoral Commitment) ประเทศญี่ปุ่นได้แสดงข้อผูกพันทั้ง 11 สาขาบริการ ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านการศึกษา สาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาบริการเกี่ยวกับสุขภาพและสังคม สาขาท่องเที่ยว สาขานันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา สาขาการขนส่ง ทุกสาขาบริการประเทศญี่ปุ่นไม่ผูกพัน (Unbound) ในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ สำหรับการค้าบริการใน Mode ที่ 4 คือการปรากฏตัวของบุคคลธรรมดา (Presence of Natural Persons) แสดงให้เห็นว่า แรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้าสู่ตลาดของประเทศญี่ปุ่นได้ในขณะนี้ ส่วนข้อจำกัดที่แปลกแตกต่างออกไปส่วนใหญ่อีกยังคงยึดหลักว่าตนไม่ผูกพัน ดังเช่นในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอนทั้งสิ้น ทั้งยังเพิ่มข้อจำกัดเพิ่มเติมจากเดิมไปอีก เช่น สาขาบริการทางวิชาชีพกฎหมายบางประเภทนั้น ญี่ปุ่นยังระบุข้อกำหนดเพิ่มเติมคือ ว่าการให้บริการในรูปแบบที่ 4 หรือ Mode of Supply ที่ 4 นี้ จะทำได้ก็ต้องมีการจัดตั้งองค์กรธุรกิจ (commercial presence) ขึ้นประกอบอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป ข้อผูกพันของญี่ปุ่นก็ยึดถือหลักว่าไม่ขอเปิดตลาดแรงงาน กล่าวคือไม่ขอผูกพันในเรื่องการให้บริการใน Mode of supply ที่ 4 นั่นเอง

3.1.4 ข้อผูกพันของประเทศแคนาดา

สำหรับข้อผูกพันของประเทศแคนาดา ในตารางแสดงข้อผูกพัน 2 ประเภท คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) โดยประเทศแคนาดาได้เสนอตารางข้อผูกพันรายสาขา 10 สาขา สาขาบริการที่อยู่ในตารางก็ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านการศึกษา สาขาบริการด้านการเงิน สาขาบริการเกี่ยวกับสุขภาพและสังคม สาขาท่องเที่ยว สาขานันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา สาขาการขนส่ง

ถ้าพิจารณาจากตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน จะเห็นได้ว่า ประเทศแคนาดา ก็ไม่ผูกพัน เช่นเดียวกับประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ สำหรับข้อยกเว้นนั้น ก็จะเป็นพวก 1. Business Visitor ซึ่งได้แก่ บุคคลธรรมดาที่ไม่ได้อาศัยในแคนาดาเข้ามาในแคนาดาเพื่อทำหน้าที่เจรจาขายบริการ หรือเข้าร่วมประชุมทางธุรกิจ หรือเข้ามาเพื่อจัดตั้งองค์กรทางธุรกิจ 2. บุคคลธรรมดาที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัท (Intra corporate transferee) ในระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ และผู้เชี่ยวชาญ 3. ผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional) ที่เข้ามาให้บริการเพื่อทำให้สัญญาให้บริการเสร็จสิ้นสมบูรณ์ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพถึงแม้จะอนุญาตให้เข้าสู่ตลาดได้แต่ก็ต้องอยู่ในเงื่อนไขของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งก็อนุญาตให้เพียงชั่วคราวที่จะเข้ามาทำงานในประเทศ กล่าวคือสามารถอยู่ได้ภายในระยะเวลา 90 วัน หรือระยะเวลาเท่าที่จำเป็นในการทำให้สัญญาบริการนั้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำหรือวุฒิขั้นต่ำไว้อีกด้วย ทั้งยังต้องผ่านการยอมรับ (Recognize) จากสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในแคนาดาด้วย

บุคคลต่างๆ เหล่านี้ แคนาดายังกำหนดระยะเวลาในการพำนักอาศัยอยู่ต่างกันไป สำหรับ Business Visitor พำนักอยู่ได้ 90 วัน ส่วน ผู้ถูกโอนย้ายภายในบริษัท สามารถพำนักอยู่ได้ไม่เกิน 3 ปี ส่วนผู้ประกอบวิชาชีพก็อยู่ได้ภายใน 90 วัน หรือภายในระยะเวลาเท่าที่จำเป็นในการทำให้สัญญาบริการนั้นเสร็จสิ้นสมบูรณ์

ส่วนสาขาบริการต่างๆ นั้น แคนาดาขอผูกพัน 10 สาขา กิจกรรม ข้อผูกพันส่วนใหญ่ที่ใช้กับสาขาบริการต่างๆ นั้น แคนาดาก็จะไม่ขอผูกพันเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ในสาขาบริการบางสาขาโดย

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศแคนาดาในภาคผนวก

เฉพาะอย่างยิ่งบริการทางธุรกิจก็ถือว่าเป็นอาชีพสงวน โดยมักจะมีข้อกำหนดเรื่องต้องเป็นพลเมืองของ
มลรัฐอยู่เสมอ อีกทั้งในบางสาขาบริการเช่น บริการทางสถาปัตยกรรม ยังมีข้อกำหนดว่าสถาปนิกจะ
ต้องมีถิ่นที่อยู่ในมลรัฐนั้นด้วย

กล่าวโดยสรุป สำหรับข้อผูกพันของประเทศแคนาดานั้น โดยหลักแล้วแคนาดาไม่เปิดตลาดแรง
งานต่างดาว ทั้งในข้อผูกพันแนวนอนและข้อผูกพันสาขา ส่วนข้อยกเว้นที่เปิดให้คนต่างดาวสามารถเข้า
ไปทำงานได้นั้น ในส่วนของการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบริการนั้น ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก

3.1.5 ข้อผูกพันของประเทศออสเตรเลีย¹

สำหรับข้อผูกพันของประเทศออสเตรเลีย ประเทศออสเตรเลียได้แสดงตารางแสดงข้อผูกพันออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) ซึ่งมีทั้งสิ้น 11 สาขา สาขาที่อยู่ในตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านการศึกษา สาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาบริการเกี่ยวกับสุขภาพและสังคม สาขาท่องเที่ยว สาขานันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา สาขาการขนส่ง

ข้อผูกพันใน Mode of Supply ที่ 4 ของประเทศออสเตรเลีย นี้ก็เป็นไปในทำนองเดียวกับประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ คือไม่ผูกพัน และยกเว้นสำหรับบุคคลบางประเภทได้แก่ 1. intra corporate transferees 2. Service Sellers (ทำหน้าที่เหมือน Service salesperson ของสหรัฐอเมริกา) 3. ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งการเข้ามาทำงานของบุคคลประเภทต่างๆ เหล่านี้ก็มีเวลาจำกัดตั้งแต่ 6 เดือนถึง 4 ปี แต่หากกล่าวโดยสรุป ในเรื่องของมาตรการแนวนอน โดยหลักแล้วออสเตรเลียไม่ขอเปิดตลาดแรงงานแต่อย่างใด

ในส่วนของข้อผูกพันในสาขาบริการต่างๆ นั้น ข้อผูกพันส่วนใหญ่ก็จะไม่ผูกพันเช่นเดียวกันกับข้อผูกพันในตารางแนวนอน นอกจากนี้ในสาขาบริการบางประเภท เช่น บริการเกี่ยวกับสุขภาพและด้านสังคม ผู้ให้บริการจะต้องมีถิ่นที่อยู่ถาวรด้วย

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศออสเตรเลียในภาคผนวก

3.1.6 ข้อผูกพันของประเทศนิวซีแลนด์

ในกรณีของข้อผูกพันของประเทศนิวซีแลนด์ นิวซีแลนด์ได้แสดงตารางแสดงข้อผูกพัน 2 ลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน ได้ระบุว่า นิวซีแลนด์ไม่ขอผูกพันในเรื่อง Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons กล่าวคือไม่ผูกพันจะให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานภายในของตนได้ เว้นแต่บุคคลที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัท ซึ่งแบ่งเป็นประเภทได้ ดังนี้ คือ 1.ผู้บริหารหรือผู้จัดการอาวุโส 2. ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญ Specialist Personnel 4. Installers and servicers 5. Service Sellers สำหรับผู้บริหารหรือผู้จัดการอาวุโส นั้น ยังต้องรับจ้างองค์การนี้เป็นเวลา 12 เดือนก่อนที่จะถูกโอนย้ายเข้ามาในนิวซีแลนด์ บุคคลแต่ละประเภทก็จะทำนกอภัยได้ภายในระยะเวลาที่แตกต่างกันไป สำหรับผู้บริหารหรือผู้จัดการอาวุโสนั้นสามารถทำนกอภัยได้ไม่เกิน 3 ปี ส่วนผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญนั้นทำนกอภัยได้ไม่เกิน 12 เดือน Specialist Personnel ทำนกอภัยได้ไม่เกิน 3 ปี ส่วน Installers and servicers, Service sellers จะพักอยู่ได้ปีละไม่เกิน 3 เดือน

หากมาพิจารณาตารางแสดงข้อผูกพันสาขา นิวซีแลนด์ได้เสนอขอผูกพัน 9 สาขา ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านการศึกษา สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว สาขาการขนส่ง และส่วนใหญ่ก็ไม่ผูกพันใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons นั้นหมายความว่าแรงงานต่างด้าวที่เกี่ยวกับการบริการสาขาต่างๆ ก็ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานของนิวซีแลนด์ได้

เมื่อพิจารณาตารางแสดงข้อผูกพันทั้ง 2 ลักษณะแล้ว ก็อาจจะกล่าวโดยสรุปได้ว่านิวซีแลนด์ก็ยังไม่เปิดตลาดแรงงานให้กับคนต่างชาติแต่อย่างใด

3.2 ข้อผูกพันเกี่ยวกับ Mode of supply ที่ 4 ของประเทศในกลุ่มประเทศในอาเซียน

3.2.1 ข้อผูกพันของประเทศไทย

กรณีข้อผูกพันของประเทศไทย ตารางแสดงข้อผูกพันของประเทศไทยได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) เช่นเดียวกับประเทศต่างๆ โดยข้อผูกพันสาขานั้น ประเทศไทยได้ขอผูกพัน 10 สาขา ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านการศึกษา สาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว สาขานันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา สาขาการขนส่ง

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอนนั้น ประเทศไทยก็ไม่ผูกพัน ใน Mode ที่ 4 เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติ หมายความว่า ประเทศไทยไม่ผูกพันที่จะให้แรงงานต่างด้าวในเรื่องบริการเข้าสู่ตลาดภายในของไทยได้นั้นเอง เว้นแต่บุคคลบางประเภทได้แก่ 1. ผู้เข้าร่วมประชุมทางธุรกิจ หรือ 2. ลูกจ้างที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัท (intra corporate transferees) ซึ่งจะสามารถเข้ามาทำงานอยู่ชั่วคราวได้ ไม่เกิน 90 วัน หรือ 1 ปี ตามลำดับ โดยการยกเว้นสำหรับบุคคลในบางประเภทเหล่านี้ก็ล้วนแต่คล้ายคลึงกับนานาประเทศดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้ว

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันสาขานั้น ประเทศไทยก็ไม่ได้ขอผูกพันเปิดตลาดแรงงานต่างด้าวแต่อย่างใด หากพิจารณาข้อผูกพันใน Mode ที่ 4 คือ Presence of natural Persons จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วประเทศไทยจะไม่ขอผูกพัน กล่าวโดยสรุป ข้อผูกพันที่ปรากฏในตารางแสดงข้อผูกพันทั้งแนวนอนและรายสาขาของประเทศไทยนั้นต่างไม่ผูกพันที่จะเปิดตลาดแรงงานต่างด้าวแต่อย่างใด

3.2.2 ข้อผูกพันของประเทศอินโดนีเซีย¹

ประเทศอินโดนีเซียได้แสดงข้อผูกพันในตารางแสดงข้อผูกพันออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) ซึ่งมีทั้งสิ้น 5 สาขา ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว สาขาการขนส่ง

สำหรับตารางแนวนอน ได้ระบุว่า อินโดนีเซียไม่ผูกพัน ใน Mode of Supply ที่ 4 นี้ ประเทศอินโดนีเซีย ได้ทำข้อผูกพันไว้ว่า การเข้าสู่ตลาดนั้นจะอยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานของอินโดนีเซียและกฎระเบียบเกี่ยวกับคนเข้าเมือง โดยกรรมการ ผู้จัดการ และผู้ชำนาญหรือที่ปรึกษาด้านเทคนิค อาจจะสามารถเข้ามาทำงานได้ โดยอินโดนีเซียกำหนดระยะเวลาพำนักอาศัยไว้ว่าจะอยู่ได้คราวละไม่เกิน 2 ปี และสามารถขยายเวลาต่อไปได้อีก 1 ปี และนอกจากนี้ ผู้จัดการและผู้ชำนาญด้านเทคนิค จะต้องผ่านการทดสอบด้านความต้องการทางเศรษฐกิจด้วยในการขออนุญาตเข้ามาทำงาน

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันสาขาทั้ง 5 สาขา ส่วนใหญ่แล้วจะระบุว่า อินโดนีเซียไม่ผูกพันใน Mode of Supply ที่ 4 เว้นแต่ระบุไว้ในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน นั้นหมายความว่าแรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้าสู่ตลาดภายในอินโดนีเซียได้อย่างสะดวกนัก

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศอินโดนีเซียในภาคผนวก

3.2.3 ข้อผูกพันของประเทศมาเลเซีย

ข้อผูกพันของประเทศมาเลเซีย ถ้าพิจารณาจากรายการแสดงข้อผูกพันของประเทศมาเลเซียจะเห็นได้ว่า มาเลเซียแบ่งรายการออกเป็น 2 ประเภท เช่นเดียวกับกับประเทศอื่น คือ รายการแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ รายการแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment)

สำหรับรายการแสดงข้อผูกพันแนวนอน ซึ่งใช้บังคับกับทุกสาขาบริการใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ในเรื่องข้อจำกัดของการเข้าสู่ตลาด และข้อจำกัดของการประดับติเยียงคนชาติ ประเทศมาเลเซียไม่ผูกพัน เว้นแต่มาตรการเกี่ยวกับการเข้ามาและอาศัยอยู่ชั่วคราวของบุคคลธรรมดาประเภท Intra corporate transferee ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบวิชาชีพ Business Visitor สำหรับ Intra corporate transferees ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญนั้น มาเลเซียก็วางข้อจำกัดเกี่ยวกับปริมาณให้ในหนึ่งองค์กรสามารถมีผู้เชี่ยวชาญได้เพียง 1 คน อย่างไรก็ตามหากต้องการเพิ่มขึ้นผู้ขออนุญาตนั้นจะต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขการทดสอบทางการตลาด

สำหรับรายการแสดงข้อผูกพันรายสาขา (Sectoral Commitment) ประเทศมาเลเซียได้แสดงข้อผูกพันทั้งสิ้น 9 สาขาบริการ ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการด้านการเงิน สาขาบริการเกี่ยวกับสุขภาพและสังคม สาขาท่องเที่ยว สาขานันทนาการ วัฒนธรรมและกีฬา สาขาการขนส่ง สาขาอื่นๆ ทุกสาขาบริการประเทศมาเลเซียไม่ผูกพัน (Unbound) ในส่วนที่เกี่ยวกับการปรากฏตัวของบุคคลธรรมดา จึงทำให้เห็นได้ว่าโดยหลักแล้ว มาเลเซียนั้นไม่เปิดตลาดแรงงานเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ และหากพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นบุคคลธรรมดาบางประเภทที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานได้นั้น ก็ยังต้องพบกับเงื่อนไขต่างๆ ในการเข้าสู่ตลาดเช่นกัน เช่นในบริการให้กู้ยืมบางอย่างที่ผู้ให้บริการมิใช่ธนาคาร ผู้บริหารชาวต่างด้าวจะสามารถเข้ามาทำงานในธนาคารได้ก็เฉพาะในตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร (Chief Executive Officer – CEO) เท่านั้น และเป็นตำแหน่งเดียวในองค์กรด้วย จึงเห็นได้ว่าแรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้าสู่ตลาดของประเทศมาเลเซียได้ในขณะนี้ได้อย่างง่ายดายนัก

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศมาเลเซียในภาคผนวก

3.2.4 ข้อผูกพันของประเทศฟิลิปปินส์¹

สำหรับกรณีข้อผูกพันของประเทศฟิลิปปินส์ ฟิลิปปินส์ได้แสดงตารางแสดงข้อผูกพัน 2 ลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน ฟิลิปปินส์ได้ตั้งข้อจำกัดไว้ว่า ชาวต่างชาติที่ไม่มีถิ่นพำนักอาจได้รับอนุญาตให้เข้ามาในฟิลิปปินส์เพื่อให้บริการก็ได้ แต่ต้องได้รับการพิจารณาเสียก่อนว่า ณ วันขออนุญาตนั้น ยังไม่มีบุคคลใดในฟิลิปปินส์มีความสามารถและสมัครใจที่จะทำการบริการในประเภทเดียวกันกับที่ขออนุญาต หมายความว่า โดยหลักแล้วการเปิดตลาดแรงงานของฟิลิปปินส์นั้น ยังมีข้อจำกัดอยู่มาก

เมื่อพิจารณาตารางแสดงข้อผูกพันสาขา ฟิลิปปินส์ได้เสนอขอกผูกพัน 4 สาขา ได้แก่ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว สาขาการขนส่ง ส่วนใหญ่ก็ไม่มีข้อจำกัด ที่ใช้คำว่าไม่มีข้อจำกัดก็เพราะเหตุว่า เงื่อนไขต่างๆ จะถูกกำหนดโดยตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอนแล้ว ถ้าหากฟิลิปปินส์ต้องการแรงงานต่างชาติประเภทใด ก็ย่อมไม่มีข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดภายในของฟิลิปปินส์ได้ นั่นหมายความว่าแรงงานต่างด้าวที่เกี่ยวข้องกับการบริการสาขาต่างๆ ก็ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานของฟิลิปปินส์ได้นั่นเอง กล่าวโดยสรุปเมื่อพิจารณาตารางแสดงข้อผูกพันทั้ง 2 ลักษณะแล้ว ก็อาจจะกล่าวโดยสรุปได้ว่าฟิลิปปินส์ก็ยังไม่เปิดตลาดแรงงานให้กับคนต่างชาติแต่อย่างใดนัก

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศฟิลิปปินส์ในภาคผนวก

3.2.5 ข้อผูกพันของประเทศสิงคโปร์

กรณีของข้อผูกพันของประเทศสิงคโปร์ ประเทศสิงคโปร์ได้จัดทำตารางแสดงข้อผูกพันอยู่ 2 ลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ สิงคโปร์ได้เสนอข้อผูกพันในสาขาย่อย 6 สาขา กิจกรรม อันได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว สาขาการขนส่ง

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอนนั้น สิงคโปร์ไม่ขอผูกพันเปิดตลาดและการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติใน mode of supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ยกเว้นกรณีของ intra corporate transferees ซึ่งได้แก่ ผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญ การเข้ามาพำนักอยู่ชั่วคราวของบุคคลเหล่านี้ จะทำได้ครั้งละ 3 ปี และอาจขอขยายการอยู่ต่อไปได้อีก 2 ปี

ส่วนตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) ส่วนใหญ่จะพบว่าการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดของการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ในสาขาต่างๆ ทั้งหมด สิงคโปร์ ไม่ขอผูกพัน ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เรื่องแรงงานต่างด้าวสิงคโปร์ไม่เข้าผูกพัน เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ข้างต้น

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศสิงคโปร์ในภาคผนวก

3.2.6 ข้อผูกพันของประเทศบรูไน

สำหรับข้อผูกพันของประเทศบรูไน ถ้าพิจารณาจากตารางแสดงข้อผูกพันของประเทศบรูไนจะเห็นว่าแบ่งออกเป็น 2 ประเภท เช่นเดียวกับประเทศอื่น คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment)

ในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน ซึ่งใช้บังคับกับทุกสาขาบริการใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons เกี่ยวกับเรื่องข้อจำกัดของการเข้าสู่ตลาด และข้อจำกัดของการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ประเทศบรูไนไม่ผูกพัน เว้นแต่มาตรการเกี่ยวกับการเข้ามาและอาศัยอยู่ชั่วคราวของบุคคลธรรมดาของ Intra corporate transferees ซึ่งสามารถอยู่ได้ 3 ปี และขอขยายระยะเวลาต่อได้อีก 2 ปี รวมเป็น 5 ปี

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันรายสาขา (Sectoral Commitment) ประเทศบรูไนได้แสดงข้อผูกพัน 4 สาขาบริการ ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาการขนส่ง ทุกสาขาบริการประเทศบรูไนไม่ผูกพัน (Unbound) ในส่วนที่เกี่ยวกับการปรากฏตัวของบุคคลธรรมดา แสดงให้เห็นว่าแรงงานต่างด้าวเกี่ยวกับบริการไม่สามารถเข้าสู่ตลาดของประเทศบรูไนได้ในขณะนี้

3.3 ข้อผูกพันเกี่ยวกับ Mode of supply ที่ 4 ของประเทศในกลุ่มประเทศอื่นๆ

3.3.1 ข้อผูกพันของประเทศจีน

สำหรับข้อผูกพันของจีน ถ้าพิจารณาจากตารางแสดงข้อผูกพันของประเทศจีน จะเห็นได้ว่าจีนได้แสดงตารางแสดงข้อผูกพันออกเป็น 2 ลักษณะเช่นเดียวกันกับประเทศอื่นๆ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 สาขา ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการด้านการศึกษา สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว สาขาการขนส่ง

สำหรับตารางแนวนอน ระบุเด่นชัดว่า จีนไม่ผูกพัน ใน Mode of Supply ที่ 4 นี้ เว้นแต่ มาตรการเกี่ยวกับการเข้ามาและพำนักของบุคคลธรรมดา 3 ประเภทใหญ่ คือ 1. ผู้จัดการ ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ ที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัท (Intra Cooperate Transferee) โดยเข้ามาเพื่อจัดตั้ง Commercial Presence 2. ผู้จัดการ ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญที่รับจ้าง Joint Venture หรือวิสาหกิจในประเทศจีน โดยเข้ามาเพื่อทำธุรกิจของตน 3. Service Salespersons ทั้งนี้ บุคคลประเภทที่ 1 และ 2 จะพำนักอาศัยได้ครั้งละไม่เกิน 1 ปี แต่ต่ออายุได้อีกจนถึง 5 ปี ส่วนบุคคลประเภทที่ 3 จะพำนักได้ไม่เกิน 90 วัน เช่นเดียวกันกับระยะเวลาที่ประเทศต่างๆ ได้กำหนดไว้

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันสาขาทั้ง 6 สาขา ส่วนใหญ่แล้วจะระบุว่าจีนไม่ขอผูกพันใน Mode of Supply ที่ 4 เว้นแต่ระบุไว้ในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน นั้นหมายความว่าแรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้าสู่ตลาดภายในจีนได้อย่างเสรีนัก

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศจีนในภาคผนวก

3.3.2 ข้อผูกพันของเกาหลีใต้¹

เมื่อศึกษาข้อผูกพันเฉพาะของประเทศเกาหลีใต้ จะเห็นได้ว่าการแสดงตารางข้อผูกพันออกเป็นสองลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน ที่ใช้กับทุกสาขาบริการ และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา ซึ่งมีอยู่ 8 สาขา สาขาบริการที่ต้องการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับ ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านสิ่งแวดล้อม สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว สาขาการขนส่ง

สำหรับในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) เห็นได้ชัดว่าเกาหลีใต้ได้ทำข้อผูกพันไว้ว่าจะไม่ผูกพัน เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด และการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติของแรงงานต่างด้าว เพราะตามตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons เกาหลีใต้ได้แสดงเอาไว้ว่าไม่ขอผูกพัน (Unbound) ก็หมายความว่า คนต่างด้าวที่เป็นบุคคลธรรมดาจะเข้าสู่ตลาดแรงงานของเกาหลีใต้ไม่ได้ เว้นแต่จะเข้าช้อยกเว้น ช้อยกเว้นดังกล่าวก็เป็นเรื่องของบุคคลบางประเภท คือ 1. Intra corporate transferees ในระดับผู้บริหาร ผู้จัดการอาวุโส ผู้เชี่ยวชาญ 2. ผู้เข้ามาก่อตั้ง Commercial Presence 3. Services Salesperson ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะสามารถทำนักอาศัยได้ในระยะเวลาที่แตกต่างกัน สำหรับ Services Salesperson และ บุคคลที่เข้ามาก่อตั้ง commercial Presence นั้นจะทำนักได้อยู่ 90 วัน ส่วน Intra corporate transferees จะทำนักได้ไม่เกิน 3 ปี ต่อครั้ง

ถ้ามาพิจารณาสาขาบริการย่อยทั้ง 8 สาขา Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ส่วนใหญ่แล้วเกาหลีใต้ก็ไม่ขอผูกพันเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติของแรงงานต่างด้าว เช่นเดียวกันข้อผูกพันแนวนอน

เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า ไม่ว่าจะเป็ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน หรือตารางแสดงข้อผูกพันสาขา เกาหลีใต้จะไม่ยอมเข้าผูกพัน ก็หมายความว่า แรงงานต่างด้าวยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดภายในของเกาหลีใต้ได้โดยเสรี

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศเกาหลีใต้ในภาคผนวก

3.3.3 ข้อผูกพันของอาร์เจนตินา¹

ในกรณีของข้อผูกพันเฉพาะของอาร์เจนตินา จะเห็นได้ว่าการแสดงตารางข้อผูกพันออกเป็นสองลักษณะ คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน ที่ใช้กับทุกสาขาบริการ และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา ซึ่งมีอยู่ 6 สาขา สาขาต่างๆ ที่ต้องการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับ ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัด สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว

ในตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) อาร์เจนตินาไม่ผูกพัน เกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาด และการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติของแรงงานต่างด้าว เพราะตามตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons อาร์เจนตินาระบุไว้ว่าจะไม่ผูกพัน (Unbound) ยกเว้นสำหรับมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ตลาดของบุคคลบางประเภทซึ่งได้แก่ ผู้จัดการ ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ ก็หมายความว่า โดยหลักแล้วคนต่างด้าวที่เป็นบุคคลธรรมดาจะเข้าสู่ตลาดแรงงานของอาร์เจนตินาไม่ได้

ส่วนสาขาบริการย่อยทั้ง 6 สาขา Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons จะพบว่าส่วนใหญ่แล้วอาร์เจนตินาก็ไม่ผูกพันเกี่ยวกับการเข้าสู่ตลาดและการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติของแรงงานต่างด้าวเช่นเดียวกันกับข้อผูกพันในมาตรการแนวนอน

ดังนั้น จะเห็นว่าตารางแสดงข้อผูกพัน ไม่ว่าจะเป็ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน หรือตารางแสดงข้อผูกพันสาขา อาร์เจนตินาจะไม่ยอมเข้าผูกพัน ก็หมายความว่า แรงงานต่างด้าว ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดภายในของอาร์เจนตินาได้โดยเสรีนี้

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน และตารางแสดงข้อผูกพันสาขาของประเทศอาร์เจนตินาในภาคผนวก

3.3.4 ข้อมูลพันธกิจของอินเดีย

สำหรับกรณีข้อมูลพันธกิจเฉพาะของประเทศอินเดีย เมื่อพิจารณาจากตารางแสดงข้อมูลพันธกิจของประเทศอินเดียจะเห็นได้ว่า ตารางแสดงข้อมูลพันธกิจของประเทศอินเดียแบ่งออกเป็น 2 ประเภท เช่นเดียวกันกับประเทศอื่น คือ ตารางแสดงข้อมูลพันธกิจแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อมูลพันธกิจเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment)

ตารางแสดงข้อมูลพันธกิจแนวนอน ซึ่งใช้บังคับกับทุกสาขาบริการใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ในเรื่องข้อจำกัดของการเข้าสู่ตลาด และข้อจำกัดของการปฏิบัติโดยคนไทย อินเดียไม่ผูกพัน เว้นแต่มาตรการเกี่ยวกับการเข้ามาและอาศัยอยู่ชั่วคราวของบุคคลธรรมดา ประเภท Business Visitor ซึ่งได้แก่บุคคลธรรมดาที่เข้ามาเพื่อเจรจาธุรกิจ หรือเพื่อจัดตั้งองค์การธุรกิจ (Commercial Presence) ในอินเดีย, บุคคลผู้ถูกโอนย้ายภายในบริษัท (Intra corporate transferees) ซึ่งจะต้องทำงานรับจ้างมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และ Professional ซึ่งได้แก่บุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการตามสัญญาบริการบางประเภท โดยบุคคลประเภทนี้จะต้องมีประสบการณ์ทำงาน 3 ปี

Business Visitor นี้ จะสามารถอยู่ได้ ไม่เกิน 90 วัน ส่วนบุคคลที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัทจะอยู่ได้ครั้งละไม่เกิน 5 ปี และสำหรับ Professional จะอยู่ได้ไม่เกินครั้งละ 1 ปี

สำหรับตารางแสดงข้อมูลพันธกิจรายสาขา (Sectoral Commitment) ประเทศอินเดียได้แสดงข้อมูลพันธกิจ 6 สาขาบริการ สาขาบริการต่างๆ ที่ต้องการเปิดเสรีกำหนดตามลำดับ ได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการด้านการเงิน สาขาบริการเกี่ยวกับสุขภาพและสังคม สาขาท่องเที่ยว ทั้ง 6 สาขาบริการประเทศอินเดียไม่ผูกพัน (Unbound) ในส่วนที่เกี่ยวกับการปรากฏตัวของบุคคลธรรมดา แสดงให้เห็นว่า แรงงานต่างด้าวไม่สามารถเข้าสู่ตลาดของประเทศอินเดียในขณะนี้ได้อย่างสะดวกนัก

¹ โปรดดูตารางแสดงข้อมูลพันธกิจแนวนอน และตารางแสดงข้อมูลพันธกิจสาขาของประเทศอินเดียในภาคผนวก

3.3.5 ข้อผูกพันของบราซิล

สำหรับกรณีข้อผูกพันของประเทศบราซิล ประเทศบราซิลได้ทำตารางแสดงข้อผูกพัน 2 ประเภท คือ ตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอน (Horizontal Commitment) และ ตารางแสดงข้อผูกพันเฉพาะสาขา (Sectoral Commitment) โดยประเทศบราซิลได้เสนอตารางข้อผูกพันรายสาขา 7 สาขา กิจกรรม สาขาบริการที่ต้องการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับได้แก่ สาขาบริการธุรกิจ สาขาบริการคมนาคม สาขาบริการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้อง สาขาบริการจัดจำหน่าย สาขาบริการด้านการเงิน สาขาท่องเที่ยว สาขาการขนส่ง

สำหรับตารางแสดงข้อผูกพันแนวนอนซึ่งใช้บังคับกับทุกสาขานี้ ประเทศบราซิลไม่ผูกพันใน Mode of Supply ที่ 4 ยกเว้นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค และ Professional ที่มีคุณสมบัติสูง หรือ ผู้จัดการ ผู้บริหารบริษัท สำหรับกรณีชาวต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค หรือ Professional นั้น จะต้องทำงานกับนิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายของบราซิล และสัญญาจ้างงานนั้นจะต้องผ่านการพิจารณาจากกระทรวงแรงงานอีกด้วย ส่วนกรณีคนต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้จัดการ หรือผู้บริหารบริษัทที่จัดตั้งขึ้นในบราซิลนั้น จะตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขต่างๆ อีกมากมาย เช่น ตำแหน่งหน้าที่การงานที่จะขอทำงานนั้นจะต้องเป็นตำแหน่งที่สามารถใช้อำนาจตัดสินใจได้ อีกทั้งยังต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าการแต่งตั้งคนต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้จัดการ หรือผู้บริหารของบริษัทแล้ว จะสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตได้ หรือแม้กระทั่งว่าบริษัทที่จะรับจ้างคนต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาทำงานนี้จะต้องลงทุนเป็นจำนวนเงิน 200,000 US\$ ด้วย จึงเห็นได้ว่า การเข้าสู่ตลาดแรงงานบราซิลนั้นทำได้ยากยิ่งนัก

ส่วนตารางแสดงข้อผูกพันสาขา ซึ่งมีด้วยกัน 7 สาขา บราซิลก็ไม่ผูกพัน ใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons นั้นหมายความว่า โดยสรุป แรงงานต่างด้าวที่เกี่ยวกับบริการสาขาต่างๆ ก็ยังไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานของบราซิลได้สะดวกนัก

ข้อสังเกต

เมื่อพิจารณาข้อผูกพันของประเทศต่างๆ ทั้งสามกลุ่มประเทศแล้วจะเห็นได้ว่า โดยหลักแล้วทุกประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียน หรือแม้แต่ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ นั้น ล้วนแต่ไม่ยอมผูกพันในการเข้าสู่ตลาดและการ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติในเรื่องเกี่ยวกับการค้าบริการ Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ทั้งสิ้น ดังนั้น จึงยังไม่จำเป็นนักที่จะต้องรีบแก้ไขกฎหมายเพื่อเปิดเสรีให้คนต่างด้าวสามารถเข้ามาประกอบอาชีพหรือวิชาชีพในประเทศไทยได้ ในขณะนี้

การไม่ยอมผูกพันใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons หมายถึงแต่เฉพาะว่าไม่ยอมให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้ามาทำงานบริการที่ตนได้ผูกพันไว้ ไม่ได้หมายรวมถึงว่าไม่ยอมให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบธุรกิจด้วย ซึ่งในกรณีหลังนี้อยู่นอกขอบเขตของ GATS เพราะไม่ได้เป็นการค้าบริการในรูปแบบใดเลยทั้ง 4 รูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามก็มีประเด็นที่น่าสนใจคือประเด็นเกี่ยวกับข้อยกเว้นของแต่ละประเทศ ซึ่งเป็นรายละเอียดที่อาจจะมีเหมือนกันและแตกต่างกันไป ที่น่าสังเกตก็คือ การทำข้อผูกพันเกี่ยวกับ Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons ของประเทศต่างๆ นั้น ส่วนใหญ่จะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้

ก. ประเภทของคนต่างด้าว(บุคคลธรรมดา)ที่สามารถเข้ามาทำงานในดินแดนได้

ประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนา ส่วนใหญ่จะแบ่งกลุ่มของบุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการใน Mode of Supply ที่ 4 คือ Presence of Natural Persons และยกเว้นให้บุคคลเหล่านี้บางประเภทสามารถเข้ามาทำงานในดินแดนได้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ

1. บุคคลธรรมดาที่เข้ามาเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ส่งมอบหรือเป็นผู้ให้บริการในสาขาบริการนั้นๆ
2. บุคคลธรรมดาที่เข้ามาเพื่อเจรจาทางธุรกิจ (Business Visitor) หรือ ผู้แทนในการขายบริการ (Service Salespersons, Service Sellers, Servicemen) หรือ บุคคลที่เข้ามาเพื่อจัดตั้งองค์กรทางธุรกิจ (Commercial Presence)
3. บุคคลธรรมดาที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัทที่อยู่ต่างประเทศเข้ามาทำงานภายในองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการภายในประเทศ (Intra corporate transferees)

สำหรับกรณีบุคคลธรรมดาประเภทที่ 1 คือ บุคคลธรรมดาที่เข้ามาเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ส่งมอบหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นผู้ให้บริการที่แท้จริงนั้น อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า บุคคลธรรมดาประเภทนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้าบริการในรูปแบบที่ 4 โดยตรง กล่าวคือ บริการถูกจัดหาให้โดยผ่านทางบุคคลธรรมดาประเภทนี้ บุคคลประเภทนี้จะต้องถูกข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติอย่างมาก กล่าวคือโดยหลักแล้วทุกประเทศจะไม่ให้เข้ามาเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาบริการสำคัญๆ ที่แต่ละประเทศต้องการสงวนไว้ให้สำหรับคนชาติ เช่น กรณีของประเทศฝรั่งเศส ข้อผูกพันได้แสดงไว้อย่างชัดเจนว่าการให้คำแนะนำทางกฎหมายและการร่างเอกสารทางกฎหมายที่สำคัญ จะต้องเป็นคนชาติฝรั่งเศสเท่านั้นถึงจะทำได้

อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศซึ่งเป็นส่วนน้อยมาก ก็เปิดโอกาสให้บุคคลประเภทนี้สามารถเข้าสู่ตลาดได้ ในสาขาบริการบางสาขา แต่ก็มักจะมีข้อจำกัดตามมาซึ่งหากพิจารณาจากข้อจำกัดนั้นแล้ว ก็อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นข้อจำกัดที่ทำให้การเข้าสู่ตลาดเป็นไปด้วยความยากลำบากอย่างมาก เช่น กรณีของรัฐบางรัฐในสหรัฐอเมริกา คนต่างด้าวสามารถเข้ามาให้บริการคำปรึกษากฎหมายได้ก็จริง แต่ก็ต้องเป็นเฉพาะเรื่องของกฎหมายระหว่างประเทศหรือของประเทศที่สาม อีกทั้งยังต้องให้ทนายความท้องถิ่นเห็นสมควรที่จะต้องปรึกษาด้วย เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ทั้งประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศในกลุ่มอาเซียน 6 ประเทศ และประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ต่างก็แบ่งแยกบุคคลต่างๆ เป็น 3 ประเภทนี้ และไม่ขอผูกพันการเปิดตลาดในกลุ่มบุคคลประเภทนี้

สำหรับบุคคลธรรมดาประเภทที่ 2 ได้แก่ ผู้ที่เข้ามาเพื่อหน้าที่เจรจาทางธุรกิจ หรือ จัดตั้งองค์กรทางธุรกิจ แต่ไม่ได้เป็นผู้ที่ส่งมอบบริการโดยตรง บุคคลประเภทนี้ในทางข้อเท็จจริงไม่ได้เป็นผู้ให้บริการโดยตรง การกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หน้าที่การงานของบุคคลเหล่านี้มิได้เป็นการค้าบริการใน Mode ที่ 4 คือ Presence of Natural persons แต่อย่างไรก็ตาม แต่ก็ยังมีความเกี่ยวข้องกันอยู่บ้าง บุคคลธรรมดาประเภทนี้ ทั้งประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศในกลุ่มอาเซียน และ ประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ต่างก็ยกเว้นให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้ามาในดินแดนของตนได้ ภายในระยะเวลาใกล้เคียงกันคือ 90 วัน หรือ 3 เดือน จึงกล่าวได้ว่าข้อยกเว้นนี้ก็ไม่ได้สร้างความแตกต่างให้กับข้อผูกพันในตารางแสดงข้อผูกพันมากนัก

ในกรณีของบุคคลประเภทที่สาม คือ ผู้ถูกโอนย้ายภายในบริษัท (Intra corporate transferees) บุคคลประเภทนี้หากจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นลูกจ้างภายในบริษัทต่างชาตินั้นเองที่เข้า

มาเปิดสำนักงานตัวแทน หรือสำนักงานสาขา หรือบริษัทลูกในดินแดนตนเอง บุคคลประเภทนี้จะมีทั้งผู้ที่ทำงานในสายงานบริหาร เช่น เป็นผู้จัดการ ผู้บริหาร หรือผู้ที่ทำงานในสายอาชีพ กล่าวคือเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการโดยตรงเลย เช่น พวก Professional ต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าคนต่างด้าวที่จะเข้ามาทำงานเกี่ยวกับบริการในสาขาต่างๆ ในแต่ละประเทศได้ ส่วนใหญ่จึงจะต้องเป็นพนักงานผู้ถูกโอนย้ายภายในบริษัท ซึ่งได้รับการยกเว้นตามตารางแสดงข้อผูกพันของประเทศต่างๆ หากจะเข้ามาทำงานบริการในดินแดนของอีกประเทศหนึ่ง โดยมีได้เป็นพนักงานผู้ถูกโอนย้ายภายในบริษัทแล้ว ก็ไม่น่าจะทำได้

บุคคลในประเภทที่ 3 นี้ แต่ละประเทศต่างก็ยกเว้นให้สามารถเข้ามาทำงานได้ในดินแดนของตนเหมือนกันหมด แต่ระยะเวลาที่บุคคลธรรมดาประเภทนี้สามารถพำนักอาศัยอยู่ได้ หรือ เงื่อนไขอื่นๆ เกี่ยวกับการอนุญาตให้บุคคลธรรมดาประเภทนี้สามารถเข้ามาทำงานในประเทศตนได้นั้นอาจจะแตกต่างกันไป ซึ่งในเรื่องนี้ จะกล่าวต่อไปในหัวข้อถัดไป

ข. ระยะเวลาในการพำนักอาศัย

ระยะเวลาในการอนุญาตให้พำนักอาศัยหรืออนุญาตให้สามารถทำงานในดินแดนได้ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่อาจจะช่วยชี้วัดได้ว่า ประเทศต่างๆ มีระดับในการเปิดตลาดให้แรงงานต่างด้าวสามารถเข้าไปประกอบอาชีพหรือทำงานในประเทศตนนั้นเพียงใด หากพิจารณาจากการอนุญาตให้คนต่างด้าวสามารถทำงานหรือให้พำนักอาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศต่างๆ แล้ว จะเห็นว่า ประเทศส่วนใหญ่ทั้งกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา หรือแม้กระทั่งกลุ่มประเทศอาเซียนที่เป็นสมาชิก WTO นั้น ต่างก็แบ่งระยะเวลาในการอนุญาตให้คนต่างด้าวสามารถทำงานได้แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่แล้ว บุคคลธรรมดาประเภทแรก ซึ่งเป็นผู้เข้ามาส่งมอบบริการอย่างแท้จริง โดยหลักจะไม่ได้รับการอนุญาตให้เข้ามาประกอบอาชีพบริการ ส่วนบุคคลธรรมดาประเภทที่ 2 ได้แก่ บุคคลธรรมดาที่เข้ามาเพื่อเจรจาทางธุรกิจ หรือ ผู้แทนในการขายบริการ หรือ บุคคลที่เข้ามาเพื่อจัดตั้งองค์กรทางธุรกิจประเทศต่างๆ ทั้งหมดต่างก็ให้บุคคลเหล่านี้พำนักอยู่ในดินแดนได้ไม่เกิน 90 วัน ส่วนบุคคลธรรมดาประเภทสุดท้าย คือ บุคคลธรรมดาที่ถูกโอนย้ายภายในบริษัทที่อยู่ต่างประเทศเข้ามาทำงานภายในองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการภายในประเทศ (Intra corporate transferees) ส่วนใหญ่ทุกประเทศไม่ว่าจะอยู่ในประเทศกำลังพัฒนาหรือพัฒนาแล้ว จะให้คนต่างด้าวประเภทนี้เข้ามาทำงานอยู่ได้ไม่เกิน 1 ปี เป็นอย่างต่ำ จะมีแตกต่างกันบ้าง เช่น ญี่ปุ่น อนุญาตให้ทำงานได้ไม่เกิน 5 ปี เป็นต้น

ค. ข้อจำกัดอื่นๆ

นอกจากการกำหนดประเภทของบุคคลและระยะเวลาแล้ว การตั้งข้อจำกัดอื่นๆ ทั้งในช่องการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของประเทศต่างๆ ก็มีมากมายหลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบของข้อจำกัดต่างๆ เหล่านี้น่าจะมีประโยชน์ต่อการวางแผนทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพราะการเปิดเสรีมิใช่ว่าจะต้องเปิดเสรีโดยทันที แต่การขยับเปิดเสรีนั้นก็อาจจะทำโดยเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขบางประการในการเข้าสู่ตลาดหรือเงื่อนไขบางประการในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ซึ่งในเรื่องนี้ก็จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายภายในกันต่อไป สำหรับข้อจำกัดที่น่าสนใจก็ยกตัวอย่างเช่น การกำหนดคุณสมบัติ คุณวุฒิของผู้ให้บริการ ตลอดจนประสบการณ์ที่ต้องได้รับ การกำหนดให้ต้องมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับคนชาติ เป็นต้น